

Септориози при зимната пшеница

Автор(и): доц. д-р Евгений Димитров, ИРГР, Садово

Дата: 10.10.2024 Брой: 10/2024

Резюме

Септориозите са едни от основните гъбни заболявания, често срещани в пшеничните посеви. Към тях се отнасят листните петна и пролетният листен пригор. Основното им влияние върху растенията е намаление на добива и влошаване качеството на зърното. Борбата с тях се води чрез различни агротехнически мероприятия и използване на фунгициди.

Септориозите по пшеницата придобиват все по-голямо значение за пшеничното производство у нас наред с ръждите и брашнестата мана. Причините за това са благоприятните климатични условия за развитие на патогена, отглеждане на чувствителни сортове, неправилна агротехника. Към септориозите се отнасят листните петна и пролетният листен пригор. Те се срещат ежегодно в пшеничните посеви у нас и въпреки, че намалението на добива е по-слабо в сравнение с ръждите те не бива да бъдат подценявани.

Листните петна, наричани още ранен листен пригор е гъбично заболяване с причинител *Septoria tritici*. Симптомите на болестта се наблюдават още наесен под формата на малки сиво-зелени петна с неясни очертания, като петната могат бързо да се разраснат. Постепенно централната част на петната придобива бледо-кафяв цвят с разположени в него дребни черни точки (пикнидии). Подобни симптоми могат да бъдат наблюдавани и върху стъблата на пшеничните растения. Силно нападнатите растения изглеждат слаби, а полученото в последствие зърно е дребно и спаружено. В някои случаи може да се стигне и до загиване на цели растения. Листният пригор се развива по пшеницата едновременно с болести като брашнеста мана и кафява ръжда.

Причинителят на заболяването зимува в нападнатите растителни части под формата на мицел и конидии, а при мека зима е в състояние да развива непрекъснато. Благоприятни условия за развитие на болестта се наблюдава при висока въздушна влажност (80-90%), продължително дъждовно време съчетано с температура на въздуха около 20-22°C.

Пролетният листен пригор се причинява от гъбният патоген *Septoria graminum*, като симптомите се наблюдават през пролетта под формата на елиптични бледо-кафяви петна, като в някои случаи са ограничени от тесен кафяв венец. В последствие в петната се появяват и множество черно кафяви пикнидии. При силно нападение листата прегарят и изсъхват.

Патогенът презимува чрез пикнидии в заразените растителни остатъци, а чрез образуваните от тях спори се осъществяват нови заразявания през пролетта. Силно дъждовното време и високата влажност на въздуха благоприятстват развитието на болестта.

Борбата срещу споменатите фитопатогени се води чрез различни мероприятия, включващи спазване на две-три годишно сеитбообращение с пространствена изолация от миналогодишните пшенични посеви, избягване на ранна сеитба и унищожаване на растителните остатъци и самосевки след жътва чрез почвообработка. Използване на балансирано торене, като не трябва да се използват високи азотни норми, тъй като растенията стават по-податливи на инфекцията. Химичната борба включва използването на фунгициди превантивно или при установен праг на икономическа вредност.

Снимки ©: C.Grau und B.Burrows

Литература:

1. Ponomarenko, A., Goodwin, S., Kema, G. (2011), *Septoria tritici blotch (STB)*. *Plant Health Instr*, 10.
2. Fones, H., Gurr, S. (2015), *The impact of Septoria tritici Blotch disease on wheat: An EU perspective*, *Fungal genetics and biology*, 79, 3-7.
3. Gilchrist, L., Dubin, H. (2002), *Septoria diseases of wheat*, *Bread Wheat Improvement and Production*, *FAO Plant Production and Protection Series* (30).
4. Ставчева, Й. (2003), *Атлас болезней сельскохозяйственных культур*, Том 3 *Болезни полевых культур*.
5. <https://ahdb.org.uk/knowledge-library/septoria-nodorum-disease-symptoms-in-cereals>
6. Prescott, J., Burnett, P., Saari, E., Ransom, J., Bowman, J., De Milliano, W., .Geleta, A. (1986), *Wheat diseases and pests: a guide for field identification*.
7. Wolf, E. (2008), *Septoria Tritici Blotch*, *Plant Pathology*, EP133.
8. Loughman, R., Thomas, G. (1992), *Fungicide and cultivar control of Septoria diseases of wheat*, *Crop Protection*, 11(4), 349-354.